

REVISTA TEREZA

Biblioteca Universității

Cluj

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

CONFUZII REGRETABILE

Sunt ani de zile, de când teologi din „strana stângă“ se nevoiesc a încetățeni în opinia publică românească noțiuni și teorii false sau măcar suspecte, cu tendința manifestă de a provoca confuzii voite și a pescui apoi în apele tulburate.

Încă din vremea, când Vaticanul înființa la 1912 episcopia ungrească de Hajdudorog pe seama Românilor uniți, s'a aruncat de câțiva fruntași vorba grea: *să rupem pecetea*. A fost numai un balon de încercare, o simplă sperietoare, căci clerul de atunci în frunte cu Episcopii o clipă nu s'au gândit să ia în serios asemenea amenințări. Și au avut dreptate. Au preferat mai bine cu toții să arunce în temnița maghiarizării 100.000 suflete românești, decât să rupă pecetea dela 1700 și să se întoarcă la biserica ortodoxă.

Atunci, în acel ceas tragic, s'a făcut dovada peremptorie și uluitoare, că teologii bisericii gr. catolice, sunt mai presus de toate catolici, și numai în subsidiar și români. Acest examen penibil, ne-aducem aminte, lăsase o impresie dureroasă în sânul poporului românesc de dincoace și dincolo de Carpați, și ani îndelungați ea nu-l părăsise.

Ne-am dat seama cu acel prilej, că această înstrăinare sufletească este opera catolicismului cosmopolit, care izbutise prin Seminariile și școlile lui ungrești, germane și latine, să-și formeze un Cler în stil iezuit, iar acesta la rândul lui, venit acasă, să diformeze fizionomia morală a tineretului studios.

În România Mare, cu aproape totalitatea ortodoxă a națiunii, mica disidență unită apărea ca un anahronism, ce nu mai putea dăinui.

Și atunci au început manevrele de toate nuanțele, spre a evita dezastrul ce se prevedea. Din primul moment, încă pe când înflorea guvernarea autonomă a Consiliului Dirigent,

Episcopatul unit a făcut demersuri stăruitoare ca România să încheie repede un Concordat cu S. Scaun. Cum acel Consiliu Dirigent era poreclit „consistor gr. catolic“, planul s'ar fi și realizat, dacă nu venea în 1920 desființarea autonomiei ardeleni.

Cum curentul de revenire la vechea ortodoxie se anunțase încă din cele dintâi zile ale Unirii, urmându-și drumul înainte tot mai viguros, Blajul făcea eforturi disperate spre a-și salva existența. Poporul însă, cu instinctul lui sigur și inima lui curată își dădea seama, că acum sub cerul României libere, desbinarea de frații mai mari intru credință, ar fi o imensă greșală. Și atunci savanții teologi au inventat diferite formule, spre a amăgi pe naivi și ignoranți. Au încurajat zgomotos lozincile de unire, ce s'au lansat din tabăra ortodoxă, firește fără a se declara în fondul problemei, căci aveau rezerva mintală a unei uniri catolice. Spre a câștiga simpatii, ei își ziceau cu ostentație *ortodocși-uniți*, lăsând să se înțeleagă față de Bucureștii de bunăcredință, că sunt de o lege cu noi ortodocșii *ardeleni* și s'au *unit* și cu „regățenii“ la Alba-Iulia. Apoi îi duc pe „frați“ la sate, și le arată că slujba lor din Biserică este întocmai ca a noastră, iar țărani nu știu nimic de vr'o deosebire dogmatică. În contactul cu vechiul regat și mai ales cu instituțiile Statului au părăsit titlul constituțional de „greco-catolici“ și-și zic emfatic *români-uniți*, Biserica *română-unită*, Arhieriei sunt Episcopi „români-uniți“, școlile clericale „Teologii române-unite“ iar protoiereii se iscălesc „protopopi ortodocși-uniți.“

Toate aceste practici sunt împrumutate din arsenalul ultramontan. Ele se prezintă, ca niște apucături nedemne, ce merită să fie demascate și infierate. Căci dela Concordat încoace, ilustrissimi Blajului, învață pe toată lumea, că dumnezeilor și cu tot natul sunt „ca-

tolici români de rit grec.“ Rețineți ordinea din definiție și nu mai e nevoie de explicații.

Să luăm însă aminte, și să punem stavilă înșelăciunii iezuite.

O reprivire bisericească.

Fiecare început de an nou este și un popas. Acest popas noi dreptcredincioșii îl facem la umbra marilor prasnice creștine: Tăierea împrejur a Mântuitorului nostru Iisus Hristos și al Sf. Vasile cel Mare al Capadochiei. Ca și un călător, s'aruncăm și noi o privire asupra lucrurilor mai însemnate făcute în eparhie în cursul anului 1935, atât cât ne îngăduie lungimea unui articol de ziar.

Cel mai însemnat eveniment, care-a îmbrăcat în lumină și 'n însuflețire întregul an bisericesc, a fost aniversarea vârstei de 80 de ani a P. Sf. Sale Episcopului nostru Nicolae. Această serbare a luat proporții neașteptate, cu toate că iubitul nostru ierarh dorea ca această mare zi să fie petrecută în post și rugăciune. Clerul și poporul din eparhie au socotit că această zi trebuie să fie o de bucurie generală. Astfel ni s'a dat să vedem în inima eparhiei, festivități de-o rară frumusețe, ce-au cuprins în emoția lor, nu numai pe credincioșii bisericii noastre, ci pe toți Românii din capitala Ardealului. Presa întreagă a consacrat articole pline de elogii P. Sf. Sale, iar numeroasele scrisori, adrese și telegrame sosite din întreaga țară, sunt atâtea omagii aduse muncii extraordinare puse în folosul Patriei și Bisericii. Volumul omagial ieșit cu acea ocazie vorbește dela sine.

Alt eveniment important în special pentru eparhia noastră este că în 28 Februarie trecut, s'au împlinit 150 de ani dela moartea eroilor naționali și fii ai bisericii noastre, *Horria, Cloșca și Crișan*, conducătorii revoluției din 1784. Cu toate că oficialitatea civilă a amânat serbarea acestui eveniment, biserica l-a serbat după obiceiul străbun, prin rugăciuni făcute pentru odihna sufletului, cuvântări și festivaluri, ca marea importanță morală și națională a acestui eveniment, să lase urme în sufletul poporului nostru românesc.

„Sau nu știți voi oare, că trupul vostru este lăcaș al Duhului sfânt, care locuiește în voi și pe care îl aveți dela Dumnezeu, și că voi nu sunteți ai voștri? — Căci sunteți cumpărați cu preț mare. De aceea, preamăriți pe Dumnezeu și în trupurile voastre și în sufletele voastre, care sunt ale lui Dumnezeu.“

1. Corinteni, 6, 19-20.

„Toată darea bună și tot darul desăvârșit se pogoră de sus dela Părintele luminilor, la care nu este schimbare sau umbră de prefacere.“

Ep. Iacob, 1, 19.

„Cele ce ați învățat și ați luat și ați auzit și ați văzut dela mine: acestea să le faceți și Dumnezeuul păcii va fi cu voi.“

Filipeni, 4, 9.

În cursul verii anului trecut, în cerc restrâns și în cadre modeste, — după cum s'a făcut de altfel începutul tuturor înfăptuirilor în această eparhie, — s'a făcut sfințirea mănăstirii de maice ortodoxe din Cluj. Cunoșcând marele rol social și religios ce-l are o mănăstire, această înfăptuire, făcută tot de Prea Sf. nostru Episcop, stă alături de Catedrală, Academia teologică, de tipografia și librăria eparhială și de alte lucrări răsărite aici ca din pământ, va rămânea un eveniment important de care se leagă cele mai bune nădejdi.

Alt fapt însemnat din 1935 a fost ținerea conferinței protopopilor. Organele centrale ale eparhiei au voit să vadă și să cunoască deaproape activitatea acestor trimiși ai Stăpânului nostru, organe de control ale autorității bisericești și frați mai mari ai preoților respirați în toate satele eparhiei. P. Sf. Sa n'a voit numai să le cunoască și audă înfăptuirile, ci ca unul ce-a fost în această situație cu răspundere, să le dea îndrumări ca într'adevăr activitatea lor să fie de folos neamului și culturii și să dea un nou impuls vieții bisericești. Cine a urmărit lucrările ultimei conferințe protopopești și cele ale anului trecut, a văzut roadele muncii acestor preoți de elită ai eparhiei noastre.

Educația religioasă-morală a tinerilor premilitari, a căror instrucție s'a inaugurat tot în anul trecut, e în progres... Cele petrecute la Maglavit, au fost simțite și-au lăsat urme și 'n sufletele enoriașilor noștri... Eparhia a dat primul Episcop-Românilor din America, pe P. Sf. Sa Episcopul Policarp...

Sfințiri de biserică au fost la Ocna-Dejului, Călățele și Idicel-Pădure. Capelele din Cluj-Mănăstur și Câmpia-Turzii. Toate au culminat prin sfințirea catedralei „Mihai Viteazul“ din Turda.

În șezătorile culturale organizate de „F. O. R.“ și de către profesorii Academiei teologice, au ținut conferințe d.ii: S. Vlad: Educația religioasă; Prof. L. G. Munteanu: Fiul Omului; Prof. Gh. Stănescu: Cinstirea Sf. Cruci; Prof. I. Vasca: Lupta pentru unitatea credinței; Prof. I. Pașca: Aspecte luminoase și întunecate din viața noastră religioasă; Prof. V. Moldovan: Drumul spre lumină și libertate al bisericii ortodoxe din Ardeal; Prof. S. Opreanu: Întinderea religiei ortodoxe pe glob; Prof. I. Vasca: Solidaritatea creștină; Cons. eparh. V. Sava: Stat și Biserică; Prof. I. Moga: Mitropolitul Andrei Șaguna, etc.

Cărți au tipărit următorii preoți și mireni, cari păstrează o legătură mai apropiată cu biserica: Dl prof. Ioan Lupaș: Răscoala țărănească din Transilvania din 1784; dl Ștefan Meteș: Istoria Bisericii românești din Transilvania; Pr. A. Eftimie: Din fața sfântului Altar; dna Dr. I. Mateiu: Taina arborelui de Myonga, etc.

Apoi în fiecare comună, sat și cătun din cuprinsul eparhiei, s'au ținut de către preoți, constituiți în Asociația Clerului Andrei Șaguna, câte

o Șezătoare religioasă-culturală. În biserică s'a servit în sobor și prin prin predici au ridicat sufletele credincioșilor de-asupra necazurilor și greutăților vieții. În șezătorile publice ținute în localul școlii primare, după ieșitul din biserică, — șezători împănate cu poezii și cântece religioase și naționale, — s'a luminat poporul în multe direcții. Dovadă despre toate acestea sunt coloanele ziarului oficial al eparhiei „Renașterea“, unde se poate urmări toată activitatea preoțimii și toată viața bisericească din această eparhie.

M. Sa Regele de câte ori a avut ocazia să vorbească despre biserică, a cerut ca biserica să fie vie, activă. Această înaltă dorință a M. Sale, aici în eparhia, ce are ca ctitor pe Ștefan cel Mare și Sfânt, Domnul Moldovei, a fost împlinită. Nici o altă organizație culturală sau profesională nu poate arăta acest bilanț: de-a fi cercetat cel mai umil cătun, din cel mai îndepărtat colț de țară și-aici să fi răspândit lumina. Acest lucru îl face biserica neamului românesc de aici și de pretutindenea.

Pr. AXENTE TOMUȘ

ȘI PE PĂMÂNT PACE...

Acest cântec este primul sol al „Vestii celei bune“, dar este mai mult, dacă pot să mă exprim, este anunțarea unui program, este o lozincă cu semnificație adâncă și mare, care urmează să se realizeze pe pământ prin venirea lui Iisus Hristos. Și permițându-ne a face o mică exegeză a semnificației cuvintelor înțerești ușor vom înțelege și știm bine acest lucru, căci Hristos a adus pacea pe pământ, că trăind oamenii în pace și bună voie să fie gata în orice vreme a aduce mărirea cuvenită Părintelui veacurilor.

Mirele s'a luat dintre noi. Mân-

tătorul s'a înălțat la ceruri, ținta mării noastre, însă a lăsat sfinților Apostoli porunca: „Așa să vă iubiți unul pe altul, cum v'am iubit eu pe voi!“ Sfinții Apostoli și-au împlinit misiunea spre pildă nouă de urmat, iar astăzi și încă de veacuri suntem noi preoții prin delegațiunea dată nouă de Sfinții noștri Chiriarhi chemați, ca în frunte cu ei să realizăm semnificația acelei lozinci de care pomeneam.

Îmi pun acum întrebarea: Oare noi realizăm sau mai bine zis căutăm realizarea semnificației cuvintelor înțerești?

Răspunsul cred afirmativ. Ispita mir mai departe și se trebare mai comp răspunsul ei și anu realizarea ei și cu s'o facem?

Mulți dintre noi își pun problema așa:

E poruncă de sus și trebuie să o facem. Ex.: un coleg mi-a zis, încă pe timpul când eram student teolog: „o să înființez sau „Oastea Domnului“ sau soc. Sf. Gheorghe, căci avem ordin.“

Alții o fac cu scopul de a avea ceva la activ în raportul anual. Alții spre a arăta activitate cu ocazia vizitațiilor canonice, spre a fi luat în evidență la merite etc. etc.

Realizând parohul pacea și buna voie între fiii săi duhovnicește, iuseamnă, că a cultivat ogorul. Nu vorbesc de perfect, dar se pretinde relativul. Enoriașii deveniți oameni ai păcii și buneii voiri, garantat sunt iubitori de virtuți și dușmani ai urei și tovarășelor ei cu care se înru-dește.

Și cum poate ajunge la această realizare?

Pe două căi: prin cuvânt și prin pilda vieții sale însăși. Învățând cu vreme și fără de vreme. Ocazii sunt. Să înșirăm: în biserică, la serviciile de tot felul, serbări, adunări, în școală, în conversația zilnică, ședințele diferitelor organizații religioase, Reuniunea femeilor, sau tineretului, Școala de Dumineca etc. Cuvântului care mișcă, trebuie să-i urmeze însă exemplul cel atrăgător, pentru ca să nu fim întocmai plugarului, care prin arătură și prășit caută stărpirea bu-ruenilor și tot el vine și le seamănă deodată cu sămânța bucatelor.

Oare nu asemenea lucră păstorul religios care talmăcind cuvintele Sf. Scripturi unde se spune, că mai înainte de a merge la judecată cu pă-

mpacâte cu el, propovă-
ea sau chiar are înființat
„Sfatul păcii“ și ca exem-
un timp relativ scurt de
a în parohie a susținut un
rocese, care aproape în-
tea numărului membrilor

adunării parohiale. Unul ca acela cred, că n'a cetit nici odată, cel pu-
țin cu ochii sufletești, cuvintele Sf.
apostol Pavel din Epist. 1. c. Tesalon:
„Vă aduceți aminte fraților de oste-
neala și munca noastră, că ziua și
noaptea lucrând... am propovăduit
vouă Evanghelia lui Dumnezeu. Știți
că am fost pentru fiecare din voi ca
un tată pentru copiii lui: vă sfātu-
iam, vă mângăiam, și vă rugam fier-
binte să vă purtați într'un chip vred-
nic de Dumnezeu.“

— Am fost în mijlocul vostru ca
o doică, ce-și încălzește pe fiii săi.
În dragostea noastră fierbinte pentru
voi, eram gata să vă dau nu numai
Evanghelia, ci chiar viața noastră.
(Cap. 2, v. 7—12).

Sau acela care conduce „Oastea
Domnului“ în parohie și indeamnă
credincioși cât mai mulți a se înscrie
în acea societate pentru a arăta nu-
măr în fața autorităților și să poată
răspunde ordinului, iar dacă unul sau
altul îi zice: „eu m'as înscrie părinte,
însă nu mă pot mulțumi cu un pahar
de băutură, căci acela cere altul, — el
îi răspunde cu înțeles: apoi tu nu
te mulțumești cu unul odată? La o-
cazia venită îi și dă exemplu, zicân-
du-i: eu sunt ostaș, servește-mi ra-
chiu în pahar de apă!“

Adevăratul păstor sufletesc va pu-
tea realiza semnificația cuvintelor în-
gerești, din noaptea bucuriei a toată
lumea, numai lucrând după o con-
știință proprie, trează, având la bază
credința vie și lucrătoare în Iisus
Domnul nostru. El ne-a învățat cu
prisosință prin cuvânt și prin însăși
viața Lui iar sfinții Apostoli și Evan-
gheliștii, precum și sfinții Părinți de
mai târziu au știut în chip strălucit

FOILETON

Vindecarea celor 10 leproși!

Luca 17, 11—21.

După învierea lui Lazar, Iisus e silit să părăsească cât mai în grabă Bethania, pentru a nu cădea jertfă (înainte de vreme), furiei sinedriștilor. Căci dacă minunea săvârșită cu prietenul său în Bethania, a avut un efect binecuvântat asupra credinței multora din cei prezenți, n'a reușit să trezească la realitate, pe acei dintre iudei, cari dela început s'au opus activității lui, dinpotrivă a săpat și mai adânc prăpastia ce-i despărțea.

Se retrage în orașelul Efraim (Ioan 1, 54). Efraim este la o depărtare de aproximativ 6 oare de drum în direcție nordică de Ierusalim, așezat tocmai la frontiera dintre Iudeea și Samaria. Aci n'a putut zăbovi multă vreme, căci sărbătoarea Pascha era aproape și cu ocazia acestei sărbători Mântuitorul suferă moatea pe cruce. Ce-i mai mult încă din 8 Nisan revine în Bethania de unde pornește în drumul triumfal spre Ierusalim. Abia după câteva zile de activitate în Efraim deci, Iisus trece în Samaria, de aci în Galileea, iar apoi prin Perea se întoarce în Ierusalim. (Lc. 17, 11).

În această ultimă călătorie a sa prin ținuturile unde a propovăduit 3 ani de zile, este întâm-

pinat de 10 leproși cari îi cer ajutor. Locul unde cei 10 leproși l-au întâmpinat nu ne este definit mai deaproape de evangeliști. Luca ne spune doar atât: „Întrând într'un sat l-au întâmpinat zecă leproși cari se țineau departe“ 17, 12. — „După tradiție localitatea se numește „Ginea“, străvechiul „Aiu-Gaunimam“ amintit în c. Iosua 19, 21: 21, 19, un orașel levitic în seminția Issahar, așezat la granița de sud a Galileei, azî „Dscheniu“ I. Schuster u. I. B. Holzammer „Handbuch zur Biblischen Geschichte“ vol. II, ed. 7. p. 378. Leproșii e posibil să fi fost originari din amintita comună, din cauza nenorocirii lor erau însă condamnați în baza legii să trăiască izolați, în afară de zidurile cetății. Numărul lor destul de mare, și faptul că unul era samaritan ne face să credem, că erau adunați din mai multe localități Galileene și Samari-tene din acea împrejurime.

Ei cu siguranță cunoșteau pe Mântuitorul din auzite. Ori cât ar fi fost de izolați de societatea omenească, vestea despre el a pătruns până la ei. Poate chiar unul, sau mai mulți dintre ei l-au și văzut cândva, înainte de a se bolnăvi de lepră. Minunile săvârșite de Iisus în toate părțile pe unde a umblat, în sufletul acestor morți vii a făcut să încolțască nădejdea. Cu câtă osârdie l-ar fi căutat în orice colțisor al Palestinei, dacă frica de pedeapsa legii nu i-ar fi ținut legați de un anumit

loc. Ei stigmatizați cu semnele unei boale care nu iartă, nu puteau umbla pe drumuri umblate de ceilalți oameni, nu puteau intra în orașe și sate. Sunt siliți să se resemneze așteptând întâmplătoare venire a Nazarineanului și prin locurile de cari nenorocirea i-a ținut fără de milă.

Și iată minunea minunilor tocmai pela ei trece în drumul ce-l duce spre moarte. Ceasul mântuirii le-a sosit. Bărbatul, cu privirea blândă și senină ce se apropie pe drumul de țară încunjurat de mare mulțime de popor este el. Ei fug întru întâmpinare-i. La o distanță respectabilă se opresc strigând: necurați, necurați, și apoi imediat cu glas rugător: „Iisuse învățătorule, fie-ți milă de noi“. Lc. 17, 13.

Câtă disperare în acest strigăt de ajutor. De luni de zile, poate de ani, au așteptat acest moment. El le-a rămas singura nădejde, câtă vreme oamenii și-au spus ultimul cuvânt, lepădându-i ca pe niște netrebnci. Numai uriașa lui putere cu care a înviat și pe morți, mai poate aduce sănătatea și viața în trupurile lor slufite de lepra înfiorătoare.

Mântuitorul se oprește — o clipă e de ajuns să pătrundă toată profunzimea disperării lor. Îi este milă și suferă de suferința care i-a desfigurat pe acești nenorociți cari îi imploară ajutorul.

El care benevol a luat asupra sa păcatele omeniri, suferind înjosiri, batjocuri, acuze nedemne,

să ne dea spre păstrare cu strictete învățătura Sa în tezaurul cu suflu dumnezeesc al sfintei Scripturi și sfintei Tradițiuni. Din acestea au știut să învețe creștinii de veacuri, ce să creadă și cum să trăiască. Ele ni se dau și nouă hrană duhovnicească în școlile noastre teologice, în mod deplin și convingător. Ne trebuie con-

știința noastră curată ca normativ al vieții noastre, și atunci vom ști să însoțim întotdeauna vorba mișcătoare de exemplul viu și strigător. În orice manifestație de viață vom fi lumină, în vorbă și în port, în ochii enoriașilor noștri din mica celulă a marelui organism bisericesc, parohia.

Pr. V. LOGA

Sfințirea bisericii din Bistrița-Bârgăului.

Dacă odinioară voevozii noștri după strălucite biruinți își arătau mulțumita lor lui Dumnezeu, prin ridicarea unui locaș de închinare; apoi tot astfel se poate spune și despre poporul nostru că, după unirea lui într-o singură țară își manifestă credința vie prin mărețele biserici ce se înalță pretutindeni. În orașele în a căror trai noi nu aveam loc, cât și pe satele stoarse de cruda tiranie a stăpânitorilor vitregi, astăzi bisericile pompoase în înfățișare, mărturisesc lumii despre credința și scopul vieții noastre.

Înoirea aceasta prin mărețe biserici este un bun augur că, credința creștină nu se poate depărta de neamul nostru nici acum în zilele de bucurie și fericire. Dinpotrivă jertfa credincioșilor noștri până la mari sacrificii materiale, este o dovadă în plus, pentru așezarea viitorului pe cea mai puternică temelie: Biserica neamului.

În zilele aceste ni s'a dat prilejul de-a constata, cum și poporul dela sate este gata cu prețul oricăror jertfe, să-și vadă concretizată întreaga lui dragoste față de Dumnezeu și

Biserica din Bistrița-Bârgăului.

neam printr-o măreață biserică. Astfel este cazul credincioșilor noștri din Bistrița-Bârgăului.

Încă din anii 1904—6 protopopul-paroh Simion Monda își plănuiește de-a ridica o biserică măreață, în stil bizantin. Imprejurările însă i-au fost potrivnice și visul lui nu se poate realiza decât abia în zilele noastre. Acum zece ani, credincioșii noștri de aici în frunte cu parohul lor Aurel Monda pornesc lucrările pentru edificarea unei biserici, în stil bizantin, de proporții mărețe, fiind asemănătoare cu catedrala din Sibiu. Lucrările decurg bine, până ce este pusă sub acoperiș. Ajunși aici, criza ce apare în 1931 apoi alte greutăți de ordin intern, stagnează lucrările și numai după ce Ven. Consiliul Eparhial votează un ajutor, la dorința P. S. Episcop Nicolae, precum și sprijinul Dlui senator At. Bejan, prin care obțin un ajutor dela Stat în

suma de 100.000 Lei; lucrările se continuă și să dă puțința ca să fie terminată provizor.

Astfel în ziua de 8 Decembrie 1935, parohia își vede realizată cea mai ferbinte dorință și noul locaș este sfințit în asistența unui mare număr de credincioși. Sfânta Liturghie și actul sfințirii este săvârșită de P. O. D. prof. Dr. A. Buzdug ca delegat al P. S. Episcop Nicolae Ivan, asistat fiind de P. C. V. Mureșan, adm. prot. și de C. preoți I. Suceava, I. Spănuț, T. Ciuruș, I. Buzdug, N. Cristea, A. Man și parohul A. Monda. Predica P. O. delegat cum și măreția serviciilor divine — ridicate prin răspunsurile date de corul din Mijloceni-Bârgăului, sub conducerea pr. A. Pop, — au făcut ca bucuria credincioșilor să fie nespuse de mare.

Observ că, întreaga biserică a costat până acum 6,000.000 Lei.

pr. t. c.

DISCUȚII

Obiceiuri de Crăciun anticanonice.

Este titlul unui articol din „Renășterea” Nr. de Crăciun semnat de pâr. Fl. Mureșanu, în care Dsa în baza canonului 79 al sinod. VI ecumenic condamnă obiceiul de a se da colăcei de Crăciun ca anticanonic, întrucât s'ar face pentru leuzia Sft. Fečioare.

Nu se poate discuta autenticitatea și verocitatea dispozițiilor canonice, însă nici modul cum a luat naștere acest obicei nu se cunoaște în mod sigur. Eu mă cuget numai la starea și înțelesul lui de azi, pe care-l cunoaștem toți Români și poate și alte popoare. Puțini sunt chiar printre clerici aceia cari cunosc dispozițiunea canonică. Înțelesul de azi al acestui obicei intrat în conștiința maselor este tocmai creștinesc. Este isvorât din mila creștinească în urma îndemnului Ocrotitorului celor

nevoiași care zice: „Intrucât ați făcut unuia dintre acești frați mai mici, mie ați făcut”. Conștiința vie creștinească caută, cum se și cuvine ca la marele praznic al nașterii Celui care a adus bucurie mare care este a toată lumea, să înveselească și inimile întunecate de lipsuri nenumărate.

Scriu aceste rânduri, întrucât dispozițiunea canonică menționată, astăzi produce un sunet cam sgârșitor la urechea creștinului care respectă cu multă dragoste frățescă acest obicei.

Mai departe las să grăiască prea însemnatul număr de creștini lipsiți și nevoiași, cari s'au bucurat pe urmele acestui obicei, vestind bucurie a toată lumea, dând și celor înstăriți prilej de-ași adăuga la faptele milei creștinești. Pr. VASILE LOGA

în fine chiar moarte, nu putea fi altfel în fața suferinței. Nu putea trece pe lângă ea fără a aduce balsamul alinător, fără a o îndepărta.

Și leproșilor le spune: „duceți-vă și vă arătați preoților”. Cuvântul lui înseamnă mântuirea. Nădejdea în puterea lui făcătoare de minuni nu i-a înșelat. De acum se pot duce să se arate preoților. Sunt așadar curățiți de înfricoșata boală. Prea dornici de viață fiecare pleacă să obțină formal dreptul de a reintra în societate. Preoții au constatat plaga ucigătoare pe trupurile lor, ci i-au condamnat la exil până la moarte, tot ei constatând vindecarea trebuie să-i reazeze în mijlocul societății și familiilor cărora au fost smulși cu atâta brutalitate.

Unul singur din 10 se oprește în drum, era samaritanul. A crezut în mântuire. A obținut mântuirea. Căci iată-l este sănătos. Nici una din rănilor înfiorătoare care-i acoperea trupul nu mai este. Nici mirosul nesuferit care-l împrăstie lepra nu-l mai simte. Este mândrit cu toate acestea. Cum de și-a putut astfel pierde capul? Dorul de viață l-a făcut să treacă cu vederea și cea mai elementară datorință. El n'a mulțumit salvatorului său.

Cu pași grăbiți se întoarce în drum, și ajunge pe Iisus. Cade la picioarele lui preamărind pe Dumnezeu care s'a îndurat de el. Într'adevăr minune dumnezească s'a petrecut cu ei? Când

s'a mai pomenit ca 10 leproși, în trupul cărora boala făcuse ravagii îngroșitoare, în câteva clipe să se însănătoșeze? Erau martori atâți însoțitori ai Mântuitorului. Aveau să fie înaintea întregului popor, preoții cari vor constata vindecarea, după ce mai înainte au stabilit că știința omenească este neputincioasă.

Iisus se oprește, privind întrebător pe însoțitori zice: „Au nu s'au curățit zece? Unde sunt ceilalți nouă? Nu s'a găsit nici unul să dea slavă lui Dumnezeu, în afară de acest strein?”

Da, i-au cerut milă zece, și numai unul îl mulțumește. Ce este mai dureros, cei nouă sunt toți iudei. Cum este posibil ca tocmai fiii poporului iudeu, crescuți sub oblăduirea cerului, beneficiari ai descoperirii divine, distinși în mijlocul celorlalte neamuri, ca niște vase alese, sunt mai recunoscători, și un biet samaritan, hilit atât de mult de iudei, coborât în rândul celor mai disprețuite animale, știe să mulțumească lui Dumnezeu pentru binefacerea primită.

Întristat peste măsură de această realitate se adresează celui ce sta în genunchi: scoală și du-te, credința ta și-a ajutat.

Samaritanul a crezut când și-a pus nădejdea în Hristos. Credința i-a mânat pașii să-i ceară ajutorul, credința l-a întors în drum să-i mulțumească. Ingenunchind proslăvea pe Dumnezeu, căci în Hristos putere divină a lucrat.

Tovarășii lui de suferințe au crezut numai la suprafață. Odată vindecați, salvatorul pentru ei nu mai prezintă nici un interes.

Cât de grăitoare sunt aceste două atitudini, ele nu reprezintă numai raportul iudeilor față de fiul lui Dumnezeu pe deoparte și raportul lumii păgâne față de urmașii săi pe de alta, ci într-o formă simbolică dublitatea atitudinii creștinilor față de conducătorul nevăzut al bisericii?

Să nu aruncăm cu pietre în cei 9 leproși nerecunoscători. Câți din noi suntem mai zeloși în achitarea de datorințele ce ne incumbă față de Dumnezeu pentru atâtea binefaceri ce am primit? Leproșii au primit în dar sănătatea trupeză, pe când noi incomparabil mai mult. Suntem beneficiari ai luminei cerești descoperite prin Dumnezeu fiul, suntem beneficiari ai jertfei lui pe cruce, suntem beneficiari ai harului divin care se coboară în noi prin sf. taine. Nouă ne este dată sănătatea sufletească. Poate fi ceva mai scump și nepieritor.

Da, și noi 90 din 100 ne asemănăm iudeilor. Iisus s'a întristat pentru ei! Oare pentru noi nu tot astfel?

Iată cum minunea vindecării leproșilor nu este numai un mijloc de întărire a credinței în dumnezeirea Mântuitorului, ci și un pilduitor exemplu de comportare față de Dumnezeu.

Prof. Dr. L. G. MUNTEANU

INFORMAȚIUNI

ȘTIRE PERSONALĂ. M. S. Regele Carol II-lea a binevoit a decora de Anul nou pe P. S. nostru Episcop Nicolae cu ordinul Steaua României în gradul de mare cruce. Decorația i-a fost înmănată de un curier special al Curții regale. Este un nou semn de apreciere a meritelor scumpului nostru arhipăstor, într-o clipă de suferințe grele.

Î. P. S. PATRIARH MIRON CRISTEA PE SCAUNUL ECUMENIC DELA CONSTANTINOPOL? Ziarul „Tempo“ anunță din sursă bine informată, că Sinodul suprem al Patriarhiei ortodoxe dela Constantinopol, ar fi propus Patriarhului României să ocupe scaunul de Patriarh ecumenic al Bisericii Ortodoxe. În acest caz România ar urmări să subvenționeze Patriarhia dela Constantinopol. Ziarul arată că propunerea este împărțită și de Î. P. S. Patriarh Miron și de factorii constituționali, cari văd în această alegere o mare cinste ce se face Bisericii Ortodoxe Române.

Conferințele Extensiunii Academice. Asociația profesorilor dela Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale, de sub președinția directorului nostru, anunță a doua serie de conferințe ale Extensiunii Academice. Vor vorbi: în 16 Ianuarie prof. I. Gârbacea: *Experiența mea de negustor*; 24 Ianuarie prof. I. Mateiu: *Semnificația Unirii*; în 30 Ianuarie: prof. M. Dimitrescu: *Strălucirea materială a Venetiei de altă dată*; în 6 Februarie dna prof. E. Const. Bagdat: *Un proiect de pace și Societatea Națiunilor*; în 13 Februarie: prof. Oct. Prie: *Educația fetelor din clasa noastră intelectuală. Conferințele au loc la ora 6 p. m. în sala festivă a Academiei Comerciale (str. Șaguna 11). Intrarea liberă.*

Fondul religios din Bucovina. Se știe, că biserica bucovineană se susține în întregime din veniturile bogate, ce i le asigură fondul religios constituit din donațiile evlavioșilor voievozi ai Moldovei. De câțiva ani însă, criza băntuise și aici, deoarece exploatarea pădurilor, cari alcătuiesc aproape toată averea fondului, nu mai dă veniturile de altă dată. Cu venirea noului Mitropolit s'au instituit mai multe comisii de specialiști, cari să cerceteze situația și să facă propuneri de remediere. Căci excedentele Fondului interesează biserica întreagă, ele având să fie vărsate la Consiliul Central Bisericesc din București.

Cultul Catolic și Hitlerismul. De curând Episcopii catolici din Germania s'au întrunit într-o conferință secretă la Fulda, spre a-și revizui poziția față de regimul național-so-

cialist. Se caută un modus vivendi între Stat și catolicism, deoarece există temeri că altfel se va ajunge la separație. Cei mai mulți Episcopi inclină pentru o acceptare loială a regimului hitlerist. În acest scop au și fost întrevederi cu Ministrul Cultelor cu privire la punctele litigioase din Concordat.

Un roman educativ. A eșit în editura Cărții Românești din București romanul intitulat: „Taina arborelui de Myonga“, datorit cunoscutei scriitoare dna Sanda I. Mateiu. Prin subiectul său, tratat original și plin de surprize, într-o atmosferă de înălțătoare puritate sufletească, romanul va fi un admirabil tovarăș al tineretului. Atragem atențiunea părinților și profesorilor asupra lui, fiind unul din cele mai alese daruri.

Buget echilibrat. Dl Victor Antonescu a făcut presei declarații amănunțite cu privire la politica sa financiară, arătând că în curs de un an, a putut ajunge la echilibrarea bugetului. Pe ce cale? Prin înfrânarea cheltuielilor și activarea încasărilor. Se știe, că mii de cetățeni se sustrăgeau dela plata impozitelor. Ei au fost urmăriți cu severitate, dar pe dreptate, și astfel Statul a intrat în drepturile lui, restabilind finanțele publice. Incasățiile în anul trecut au fost mai mari ca în 1934. Toate prevederile bugetare fiind realizate, viitorul buget, la care se lucrează acum, se va menține la aceeași cifră de 20 miliarde și jumătate. Suma de 2 miliarde, luată în buget pentru înzestrarea armatei, a fost încasată și ea. Pentru trebuințele viitoare, nu este nevoie de impozite nouă. Totul se poate acoperi din veniturile de azi. Iată declarațiunile, cari sunt menite să aducă liniște în sufletul cetățenilor.

Conferințe antirevizioniste. În seria conferințelor organizate de Liga antirevizionistă română la Universitatea din București, a vorbit în ziua de 15 Ianuarie c. d. prof. univ. Onisifor Ghibu tratând despre *Catolicism și Revizionism*. Conferința a fost ascultată cu mult interes, fiind că dezvoltă o latură puțin cunoscută a irendentismului maghiar.

Minoritari și minorități. Vechiul luptător și doctrinar, care este profesorul A. C. Cuza dela Universitatea din Iași, se ocupă într-un articol din „Țara Noastră“ de aceste denumiri, dându-le un înțeles diferit. Anume „minoritari“ sunt cetățenii de altă naționalitate ai Statului român, dar care înțeleg să conlucreze cu noi în deplină armonie pentru întărirea lui, care e și în folosul lor. *Minoritățile* sunt organizații ale minorităților cu tendințe separatiste, în luptă continuă cu Statul, de prosperitatea căruia nu se interesează, ci mai degrabă caută să-l slăbească, socotind că prin aceasta și-ar ajunge scopurile lor particulare. E o definiție sub-

tilă, care poate fi reținută de teoreticieni. Valoarea ei practică e discutabilă, căci dușmanul tot dușman rămâne, fie ca individ sau ca grup.

Obiceiuri iezuite. În ultimul său număr „Unirea“ din Blaj publică la foileton niște exhibiții despre Maglavit, semnate anonim de un așa zis „protopresbiter ortodox“. Proza e atât de vulgară și tendințele ei atât de reprobabile, încât avem tot dreptul să contestăm firma inventată. Cine are curajul părerilor semnează și răspunde. Numai lași se ascund. Cui prodest?

Sgomotul unei sinucideri. Toată presa Capitalei se ocupă în lungi și senzaționale reportagii de sinuciderea unei foste „misse“ pe nume Tita Cristescu, fida unui socialist fruntaș dela noi. Amănuntele ce se dau în jurul vieții ei de lux și desfrâu, arată încă odată decăderea morală în unele cercuri intelectuale. Biserica trebuie să mediteze asupra acestor descoperiri dureroase, căutând metodele cele mai bune pentru tămăduirea unor răni, atât de adânci și primejdioase.

BIBLIOGRAFIE

Prot. I. Moța. 42 ani de gazetărie. Orăștie, 1935. 88 pagini. Prețul 40 lei. Am citit cu deosebită plăcere această broșură, eșită zilele trecute la Cluj, cu ocazia sărbătoririi celor 16 gazetari în ziua de de 15 Decembrie c. Ea este spovedania sinceră și emoționantă a unui suflet mare, care timp de 42 ani s'a dăruit cu generozitate neamului românesc și idealurilor lui, făcând gazetărie eroică.

Într'un stil vioiu și nemeșugit, păr. Moța ne dă o scurtă privire a activității sale ziaristice, a cărei bogăție, tenacitate și iscusință timp de peste patru decenii, constituie una din mândriile adevărate ale Ardealului. Căci tot acest drum lung, greu și plin de jertfe n'a fost altceva, decât drumul presei populare însăși cu care s'a confundat pe deplin viața părintelui Moța. Il vedem încă din 1893 la „Tribuna“ și „Foaia Poporului“, apoi la „Revista Orăștiei“, „Telegraful Român“, „Bunul Econom“, iar în 1901 i se încredințează noua foaie „Libertatea“, pe care o conduce mai bine de 30 ani, creindu-i o faimă încă necunoscută în anele vieții noastre publicistice. Adăogându-i treptat încă trei gazete ca suplimente, și anume: „Foaia Interesantă“, „Tovărășia“ și „Bobârnacii“, Libertatea ajunsese în vremea stăpânirii maghiare la tirajul-record de 15.000 exemplare, însemnând una din cele mai puternice forțe de luptă. S'o spunem neted: dezvoltarea conștiinței național-politice în părțile țărănești din Ardeal și Banat, revine într'o largă măsură „Libertății“ păr. Moța. Opera îndeplinită de domnia sa depășește cu mult discursurile din Parlamentul maghiar ale deputaților români, căci la Orăștie se urmăria o educație metodică și constantă, cu

adânc răsunset în toate satele noastre. „Libertatea“ devenise altarul național al poporului, și tot ce se scria acolo de redactorul ei, era literă de evanghelie. S'a și spus, nu odată, că spiritul de rezistență și izbânzile în alegerile județene și parlamentare de pe vremuri se datoresc în bună parte admirabilei școale politice a „Libertății“ dela Orăștie. Și ce ferice, că ea și-a putut vesti adevărurile ei și dincolo de Ardeal, la București, Chișinău, Cleveland din America, pe unde o purtase entuziasmul creator al păr. Moța. Optimismul său tânăr și inepușabil, grefat pe talente fecunde, i-au permis să devină, după decenii de încordări-neîntrerupte, adevăratul cititor al presei populare moderne din Ardeal.

Idealul Unirii n'a avut un slujitor mai fervent și mai însufletit decât pe gazetarul Moța, care prin articolele și clișeele infinite ce le publica în foile sale, dezvoltă iubirea pentru România și conducătorii ei. Autorul aduce și o serie de episoade extrem de interesante pentru istoria frământărilor ardeleni. Una este deosebit de concludentă: plebiscitul organizat de păr. Moța printre cititorii foilor sale la Încoronarea Regelui Ferdinand. Împotriva uneltirilor dlui Maniu, 80% din popor s'au declarat pentru participare la praznicul dela Alba-Iulia! Triumfase bunul simț al nației.

Cu toate desamăgirile, încercate după Unire, păr. Moța nu și-a schimbat sufletul. Din acelaș colț scump al Orăștiei de altădată, unde l-a uitat recunoștința contemporanilor, el își strigă credința lui de o viață: „dați țării o presă patriotică cât mai puternică și neatârnată.“ E sigur, că Ardealul și Bănatul, cari îl învăluie în dragostea lor curată, se închină cu admirație în fața unei vieți atât de pilduitoare. Recomandăm broșura cu toată stăruința.

În biblioteca episcopiei Dunării-de-jos a apărut broșura Nr. 8 intitulată „Drumul spre altar“ de Ic. Const. Andrei. Exemplarul costă 5 Lei. Se poate întrebuița ca premiu pentru școlari.

POSTA REDACȚIEI

Z. M. Dej. Ori câte avertismente ai da, năravul din fire n'are lecure. Redactorii „Unirii“ blăjene știu una și bună: să a-runce cu lături în ortodoxie. Ei nu mai au somn din pricină, că ne consolidăm mereu, chiar și în Maramureșul înstrăinat iar Statul cutează să comită crima de a susține, prin favoruri și avantagii, Biserica dominantă. Ce logică domnule! Așteptau cumva s'o pună la carantină, așa numai ca să facă plăcere celor doi revoltați dela Blaj? Ei sunt foc și pară însă și pentru că acest Stat nu vrea să audă de slujbă catolică la festivitățile naționale. Păi, ce să-i faci dacă-i în complicitate cu neamul românesc. Aici nu mai este „pel la nici o instanță din lume. Ori e vr'o cărărușă spre Geneva?“

I. R. Năsăud. Reclama ziaristică este un accesoriu indispensabil pentru grandomania infelicului autor al *Acordului* dela Vatican. Nu-i mirare, că a făcut apel la ea și cu ocaziunea unui botez în familie. Mai de mirat este, că președintele Agrului unit și-a luat ca naș un ortodox get-beget. Te pomenești că excelența se face schismatic. Ca o răzbunare, pentru mazișirea ce-l așteaptă.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.